

CEPOS

Otto Brøns-Petersen

Vælgernes opbakning til økonomiske reformer

CEPOS Arbejdspapir nr. 33

CEPOS' publikationer er gratis tilgængelige for alle online på www.cepos.dk, men kan også bestilles i trykt form gennem CEPOS forlaget:

CEPOS forlaget
Bredgade 34C, 2. sal, 1260 København K
Telefon: 33 45 60 30
E-mail: info@cepos.dk

© Copyright: 2015 CEPOS, Otto Brøns-Petersen.

Mindre uddrag, herunder figurer, tabeller og citater er tilladt med tydelig kildeangivelse. Skrifter, der omtaler, anmelder, citerer eller henviser til nærværende, bedes sendt til CEPOS.

1.udgave, 1.oplag

© Omslagslayout: CEPOS
Tryk: CEPOS Forlaget
Forlag: CEPOS Forlaget
ISBN nr.: 978-87-92581-46-4

September 2015

Vælgernes opbakning til økonomiske reformer

Ved analysechef Otto Brøns-Petersen

CEPOS Arbejdspapir nr. 33

Indholdsfortegnelse

Indledning	6
Holdningen til økonomiske reformer	7
Andre faktorer end partiidentifikation	11
Data	11
Metode	12
Betydningen af dimensionerne i vælgernes reformpræferencer	15
Hvilke reformer har størst opbakning?	15

Indledning

Alle regeringer siden begyndelsen af 1980'erne har gennemført økonomiske reformer, uden at reformdagsordenen kan siges at være udtømt. En af grundene til det fortsatte reformbehov er, at vælgernes opbakning til reformer varierer. Dette arbejdsblad belyser på baggrund af en meget stor stikprøve omfattende en lang række økonomisk-politiske spørgsmål, hvad der bestemmer vælgernes opbakning til reformer. En hovedkonklusion er, at opbakningen i høj grad varierer med vælgernes partiidentifikation, og at holdningen til en stor del af spørgsmålene følger en traditionel "højre-venstre-skala" med Liberal Alliances vælgere som de mest reformvenlige og Enhedslistens vælgere placeret modsat. Midten udgøres af Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstres vælgere – med de første som lidt mere reformorienterede. Der kan dog også identificeres fire andre, men betydeligt mindre grupper af svar, som følger andre mønstre i partiidentifikationen – her med Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre som yderpartier.

Gallup har gennemført en usædvanlig stor spørgeundersøgelse, hvor 5.539 respondenter har svaret på deres holdning til i alt 68 politiske spørgsmål. Den giver mulighed for at undersøge, hvordan opbakningen til økonomiske reformer varierer med socio-økonomiske forhold som indkomst, alder, etnicitet og med vælgernes politiske holdning. Som udtryk for vælgernes holdning er anvendt deres selvidentifikation med de partier, der var repræsenteret i det daværende Folketing¹. Der blev således spurgt til, hvem respondenterne ville stemme på næste gang.

Det er vigtigt at understrege, at partiidentifikationen ikke nødvendigvis svarer til de pågældende partiers holdning. Det er altså vælgernes, og ikke partiernes holdning, undersøgelsen afspejler. Det er heller ikke givet, at partiernes holdning og opbakning er konstant over tid. Tværtimod viste folketingsvalget i juni 2015 betydelige forskydninger i forhold til både foregående valg og meningsmålingerne. Det forhindrer imidlertid ikke, at vælgernes holdninger er relativt stabile over tid. I den politologiske litteratur er det velkendt, at selv med stationære vælgerpræferencer kan partiernes platforme, opbakning og flertalskonstellationer svinge over tid. Med mindre vælgerpræferencerne opfylder en række meget skræppe kriterier – som næppe vil være opfyldt ved andet end et rent tilfælde – indebærer politiske modeller ikke stabile ligevægte trods stationære præferencer.

¹ Svarende til partierne i det nuværende Folketing bortset fra Alternativet.

Holdningen til økonomiske reformer

Et bemærkelsesværdigt resultat af analysen er, at vælgernes holdning til økonomiske reformer i udpræget grad korrelerer med deres placering på en ret traditionel ”højre-venstre”-skala. For 27 af de i alt 41 spørgsmål som vedrører økonomisk politik, er Liberal Alliances vælgere mest positive og Enhedslistens mindst positive. Også bemærkelsesværdigt består midten af Dansk Folkepartis og Det Radikale Venstres vælgere – med de førstnævnte som marginalt mere reformpositive end de sidstnævnte.

Rangordnet fra mest til mindst positive ser listen således ud:

Liberal Alliance (I)
Konservative Folkeparti (C)
Venstre (V)
Dansk Folkeparti (O)
Radikale Venstre (B)
Socialdemokraterne (A)
SF (F)
Enhedslisten (Ø)

Rangordnen er systematisk for de 27 spørgsmål, men forskellene er ikke i alle tilfælde signifikante. I regressionen for samtlige 27 spørgsmål under ét (jf. metodebeskrivelsen nedenfor) er C,V og O ikke signifikant forskellige indbyrdes.

De 27 økonomisk politiske spørgsmål omfatter holdningen til bl.a. skattelettelse, indkomstoverførsler, økonomisk vækst i forhold til lighed, stramning af reglerne for overførselsindkomster, privatisering, øgede ledelsesbeføjelser og konkurrenceudsættelse i det offentlige, uddannelse og deregulering. Der fremgår en oversigt over samtlige spørgsmål af bilagstabellen.

Ved siden af den store gruppe på de 27 emner er der identificeret fire andre grupper af emner med hver sin rangorden.

Gruppe to består af seks spørgsmål vedrørende energi, folkeskole, friskoler, sommerhuse til helårsbeboelse og frit sygehusvalg. I denne gruppe er rangordenen fra Dansk Folkeparti til Enhedslisten:

O,I,V,C,A,B,F;Ø

Dansk Folkeparti er således ikke et midter-, men et yderparti i denne politikdimension, og samtidig er De Radikale placeret længere mod den modsatte yderlighed, hvor Enhedslistens vælgere dog fortsat har den mest skeptiske position.

Den tredje gruppe består af fire spørgsmål om registreringsafgift, boligskat, flad skat og afgift på energi. Det bør måske noteres, at i denne dimension kan det være vanskeligere at se korrelationen mellem holdninger og emner som udtryk for ”reformvenlighed”, men snarere som udtryk for forskellige slags reformer. På energiområdet afspejler spørgsmålene en vægtning mellem økonomi (konkurrenceevne og billig energi) og ”grønne” mål. Desuden kan såvel en forhøjelse som en nedsættelse af boligskatten opfattes som en reform. I denne politikdimension er rangordenen:

I,O,C,V,A,F,B,Ø

Tabel 1. Spørgsmål vedrørende økonomisk politik

Gruppe 1:

q1_1: Jeg ønsker at betale mindre i skat og få mindre velfærd.

q1_2: Vækst og fortsat råd til velfærd er vigtigere end lighed mellem folk.

q2_2: Dagpengeperioden bør forkortes fra 2 år til 1 år.

q2_3: Mediestøtte til aviser og magasiner bør afskaffes.

q2_4: Kontanthjælpen bør være mindre end 10.380 kr. pr. måned.

q3: Hvor vigtigt er det for dig, at der opnås offentlige besparelser og dermed lavere skatter?

q4_1: Topskatten.*

q4_2: Selskabsskat.*

q4_3: Arveafgift.*

q4_6: Fedt-, sukker- og alkoholafgifter.*

q21: Det offentlige dagpengesystem bør ikke administreres af fagforeninger.

q22_1: Staten bør ikke eje banker.

q22_2: Staten bør ikke eje DSB.

q22_3: Staten bør ikke eje SAS.

q22_4: Staten bør ikke eje DONG.

q22_5: Staten bør ikke eje DR.

q22_6: Staten bør ikke eje TV2.

q33: Er det muligt at opnå en bedre offentlig velfærd til alle gennem mere effektivitet i det offentlige?

q34_1: Det offentlige bør blive bedre og hurtigere til at afskedige dårlige medarbejdere og belønne de dygtige, også selvom man så er mindre sikker i jobbet som offentligt ansat.

q34_2: Det offentlige bør lade private firmaer konkurrere om at levere den bedste ydelse til borgerne billigst muligt.

q36: Hvor vigtigt er det for dig, at vi får en mere effektiv offentlig sektor?

q51_7: Lukkeloven bør afskaffes så butikker selv kan bestemme, hvornår de vil holde åbent.

q59_1: Folkeskolens ledelse bør have frie hænder til at hyre dygtige lærere og fyre dårlige.

q59_4: Universiteterne bør uddanne færre studerende, men til gengæld på et højere niveau.

q59_5: SU bør erstattes af billige statsgaranterede studielån.

Gruppe 2:

q18_1: Jeg vil hellere have billig energi end \"grøn energi\".

q51_1: Vi skal have frit sygehusvalg og pengene til behandling skal følge patienten.

q51_5: Det bør være tilladt at bruge sommerhuse til helårsbeboelse.

q59_2: Folkeskolens lærere bør bruge en langt større del af deres arbejdstid på at undervise.

q59_3: Det bør være nemmere for forældre at etablere fri- og efterskoler, hvis de ikke er tilfredse med folkeskolen.

Gruppe 3:

q1_3: Alle bør betale den samme procentsats i skat og ingen bør have særlige fradrag.

q4_4: Registreringsafgift på biler.*

q4_5: Boligskat.*

q4_7: Afgift på benzin, diesel og elektricitet.*

Gruppe 4:

q2_1: Efterlønnen bør afskaffes helt.

Gruppe 5:

q2_5: Erhvervsstøtte bør reduceres eller afskaffes.

q4_8: Rentefradrag på boliglån.

q51_6: Udlændinge bør have lov at eje sommerhuse og anden ejendom i Danmark.

Også her indtager DF og RV mere yderligt liggende positioner end i gruppe ét, mens partierne i øvrigt er placeret svarende til den traditionelle ”højre-venstreskala”. Eksempelvis befinder Liberal Alliance sig også her i den ene ende og Enhedslisten på yderpositionen i den modsatte ende.

I *fjerde gruppe* har ét spørgsmål – bør efterlønnen helt afskaffes? – sin egen rangorden:

I,C,B,V,O,A,F,Ø

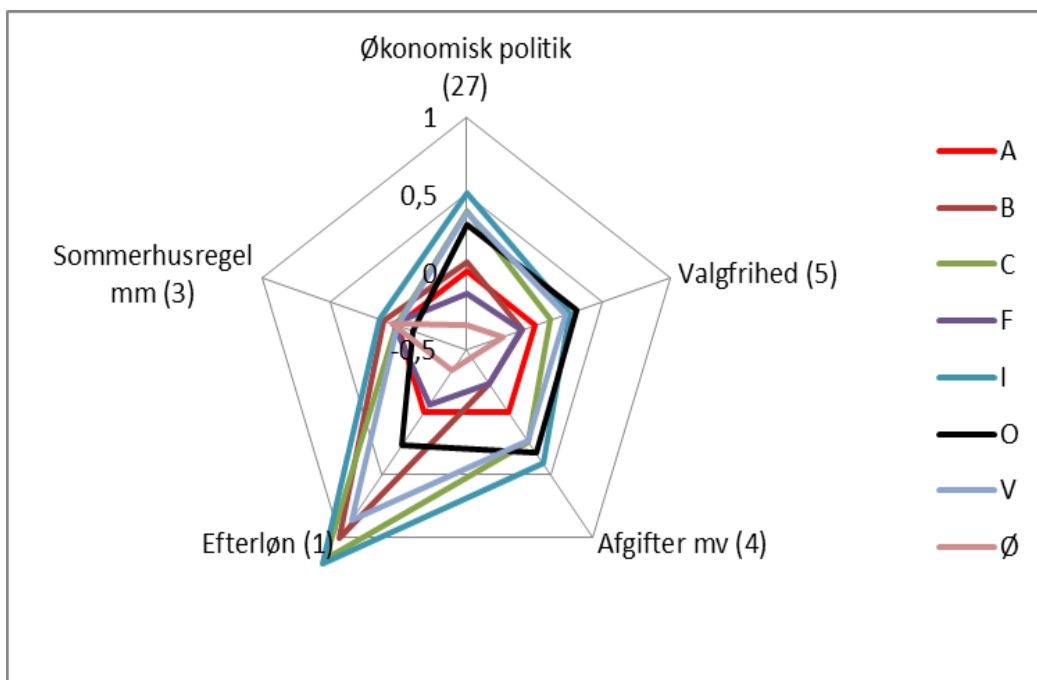
Efterlønnen repræsenterer måske det mest ikoniske radikale reformområde. Det er i hvert fald på dette felt, RV-vælgerne scorer højest og foran V og DF i reformtilslutning. Bortset

fra denne anomali svarer rangordnen til den traditionelle højre-venstreskala (F-vælgerne er dog ikke signifikant forskellige fra V-vælgerne, og I-, C- og B-vælgerne er heller ikke signifikant forskellige).

Endelig er der en femte gruppe på tre spørgsmål om ophævelse af den danske sommerhusregel (som forbyder salg til udlændinge), erhvervsstøtte og begrænsning af rentefradraget. Her er Liberal Alliance-vælgerne mest positive, efterfulgt af RV-vælgerne. DF vælgerne er mest negative. De resterende vælgere har ikke signifikant forskellige holdninger.

I figur 1 er vælgernes indbyrdes placeringer efter partiidentifikation angivet for de fem politikdimensioner. Det skal bemærkes, at Socialdemokraterne er anvendt som benchmark og at værdierne angiver styrken og retningen i afgivelsen fra Socialdemokraterne (som har værdien nul). Det bør også bemærkes, at dimension 4 (efterløn) udviser større udslag, fordi der er tale om et enkelt spørgsmål, mens der for de fire andre politikdimensioner er tale om vælgernes gennemsnitlige score på spørgsmålene (jf. nedenfor).

Figur 1. Vælgernes reformopbakning efter partivalg

Andre faktorer end partiidentifikation

Analysen har også kortlagt effekten på holdningen til reformer af socio-økonomiske kontrolvariable. Det kan bl.a. konkluderes

- At yngre vælgere gennemgående er mere reformpositive end ældre. For alle politikdimensioner, bortset fra afgifter mv., er de under 30-årige mest positive. For de 27 spørgsmål om økonomisk politik inkluderer det dog også aldersgruppen op til og med 49 år, mens det for efterløn og sommerhusregel mv. inkluderer de til og med 39-årige.
- Indvandrere fra vestlige lande er mere reformvenlige end indfødte danske og indvandrere fra ikke-vestlige lande.
- Ikke-fagforeningsmedlemmer er mere reformvenlige
- Indkomsten spiller en ret begrænset rolle. Tilslutningen til valgfrihed mv. er størst hos de laveste (1-2 decil) og højeste indkomster (8-10 decil). Opbakningen til at afskaffe efterlønnen vokser med indkomsten.
- Borgere i Region Hovedstaden og studerende er mindre reformvenlige.

Generelt peger analysen på, at selvidentifikationen spiller en relativt vigtig rolle i forhold til kontrolvariablene. Det kan fortolkes således, at politiske holdninger spiller en vigtig selvstændig rolle. Analysen tyder således på, at det ikke alene er interesser, som styrer politiske valg.

Data

Data stammer fra en spørgeundersøgelse udført af Gallup i 1. halvår 2012. Der er stillet i alt 68 forskellige spørgsmål, overvejende i form af udsagn, som respondenterne kan erklære sig fra ”meget enig” til ”meget uenig”² i. Desuden indgår en lang række oplysninger om socio-økonomiske forhold vedrørende hver enkelt respondent. Der indgår i alt 5.539 respondenter, hvilket betyder, at der er tale om en ret stor stikprøve.

Gallup anvender normalt en såkaldt ”hemmelig sovs” til at korrigere meningsmålinger med henblik på at eliminere biases, som kan føre til fejl ved forudsigelser af folketingsvalg. Der korrigeres (formentlig) for, at stikprøven ikke er helt repræsentativ, og at nogle respondenter ikke svarer i overensstemmelse med, hvad de rent faktisk stemmer, når de står i

² Enkelte spørgsmål er opbygget lidt anderledes. Således er eksempelvis spørgsmål vedrørende skatter og afgifter stillet sådan, at respondenterne skal vælge mellem en betydelig nedsættelse/afskaffelse, en vis nedsættelse, uændret niveau, en vis forhøjelse og en betydelig forhøjelse. Disse spørgsmål er kodet på samme måde som spørgsmål, hvor svarmulighederne er angivet i grader af enighed.

stemmeboksen (det er f.eks. velkendt, at DF ofte har været underrepræsenteret i meningsmålinger). Analyserne i dette arbejdsrapport er ikke korrigeret. Det skyldes, at formålet ikke er at forudsige valgresultatet, men at afdække korrelationen mellem reformholdning og forklarende variable. Det kræver ikke nødvendigvis, at stikprøven er repræsentativ i forhold til valgresultatet, men at kontrolvariablene kan fange ikke-tilfældighed i udvælgelsen. Det er selvsagt vanskeligere at fortolke selvidentifikationen, hvis respondenterne systematisk identificerer sig med andre partier på undersøgelsestidspunktet end ved valget.

Undersøgelsen er udført på bestilling af Liberal Alliance, som efterfølgende velvilligt har stillet den til rådighed. Jeg har således ikke haft indflydelse på undersøgelsens design. Der er imidlertid tale om et særdeles bredt og varierende felt af spørgsmål, og de er generelt hensigtsmæssigt udformet med hensyn til entydighed. Det vurderes derfor at være af sekundær betydning, at jeg ikke har haft indflydelse på udformningen af spørgsmålene.

Der er politikområder, som ikke er dækket af spørgsmålene – f.eks. forsvars-, udenrigs- og kulturpolitik – men de centrale områder inden for økonomiske reformer er velrepræsenteret.

Metode

Der er udvalgt de 40 politiske spørgsmål fra undersøgelsen, hvor respondenterne har tilkendegivet en holdning til spørgsmål med overvejende konkrete politiske udsagn om økonomisk politik. Det gælder f.eks. ”efterlønnen bør helt afskaffes” eller ”registreringsafgiften bør hæves meget/hæves lidt/være uændret/sænkes lidt/sænkes meget eller afskaffes”. Der indgår dog også mere generelle spørgsmål som ”vækst og fortsat råd til velfærd er vigtigere end lighed mellem folk”. En række spørgsmål kan fortolkes både som økonomisk politiske og mere værdipolitiske. Det er valgt kun at tage spørgsmål med i denne analyse, som vurderes også at have en økonomisk politisk fortolkning.

Der er foretaget to serier af estimationer.

Første serie er foretaget for at identificere dimensionerne af det såkaldte politikrum indeholdt i vælgernes præferencer. En dimension er karakteriseret ved en ordning af vælgernes præferencer. Det kan f.eks. være tale om en traditionel højre-venstre-dimension. Alle nye ordninger tilføjer en ny dimension. Dimensionerne er fundet ved for hvert spørgsmål at estimere en sandsynlighed for at svare ”meget enig”, ”enig”, ”hverken eller”, ”uenig” eller ”meget uenig” baseret på deres partiidentifikation (”hvem vil jeg stemme på næste gang”) og et antal socio-økonomiske kontrolvariable. Metoden er en ordnet probit regressionsanalyse og er baseret udelukkende på dummyvariable som forklarende og forklarede variable.

Der er således foretaget en estimation af sandsynligheden for holdningen ved besvarelsen af hvert spørgsmål. Derefter er estimationerne organiseret efter partiidentifikation. To (eller flere) spørgsmål, hvor partiidentifikationen følger samme rangorden, har samme dimension og er placeret i samme kategori. F.eks. kan respondenternes partiidentifikation forklare holdningen til spørgsmålet ”dagpengeperioden bør forkortes fra 2 år til 1 år” således (med de mest positive først og de mindst positive sidst):

I, C, V, O, B, A, F, Ø (forskellene mellem hhv. O og B samt V, C og I er dog ikke signifikante).

For spørgsmålet ”kontanthjælpen bør være mindre end 10.380 kr. pr. måned” har partiidentifikationen samme relative forklaringssevne. Disse to spørgsmål er derfor i samme kategori. Det er altså strukturen i respondenternes præferencer, som afgør kategorierne. Udvælgelsen af, om et spørgsmål følger en traditionel højre-venstre-skala eller en anden skala, er altså bestemt af data. Det betyder også, at data i høj grad bestemmer fortolkningen af, om et spørgsmål er udtryk for en reform. I nogle tilfælde kan reformer i princippet både være stramninger og lempelser – eksempelvis kan både en forhøjelse og en nedsættelse af boligskatten ses som en reform.

Der kan på denne måde identificeres fem forskellige kategorier eller dimensioner i det økonomisk-politiske politikrum (jf. tabel 1).

I den *anden serie* af estimationer er data aggregeret efter de fem identificerede dimensioner. Svarene på spørgsmålene er tilordnet værdier fra -2 til 2 afhængig af graden af enighed, og der er for hver kategori beregnet et gennemsnitsligt svar. Det gennemsnitlige svar er endelig søgt forklaret ved de socio-økonomiske kontrolvariable samt partiidentifikationen i en multipel regressionsanalyse.

Det er valgt at medtage ikke-holdningsmæssige svar, som indgår i gennemsnittet med en værdi på nul. Det skyldes et meget stort antal respondenter, der ikke har angivet holdningsmæssige svar på samtlige spørgsmål. Det er i øvrigt et velkendt³ fænomen i denne type undersøgelser, at respondenterne ofte ikke svarer systematisk på samtlige spørgsmål. Det giver sig ofte udslag i beskedne korrelationskoefficienter mellem par af svar på spørgsmål, men resulterer alligevel i en klar overordnet korrelation, som også findes i denne analyse.

³ J. P. Rushton, C. J. Brainerd, and M. Pressley: "Behavioral Development and Construct Validity: The Principle of Aggregation" *Psychological Bulletin* 1983, Vol 94, No. 1,

Resultaterne af regressionsanalysen fremgår af tabel 2. Den forklarede variabel er den gennemsnitlige score for hver gruppe eller dimension. De forklarende variable er dummies for partiidentifikation og socio-økonomiske variable.

Tabel 2. Regressionsresultater					
Politikdimension	1	2	3	4	5
Afhængig variabel	Økonomisk politik (27)	Valg-frihed (4)	Afgifter mv (5)	Afskaffelse Efterløn (1)	Sommerhusregel,
B	0,057**	-0,083**	-0,225**	1,013**	0,107**
C	0,390**	0,120**	0,238**	1,180**	
F	-0,146**	-0,100**	-0,224**		
I	0,505**	0,257**	0,410**	1,211**	0,133**
O	0,301**	0,309**	0,329**	0,268**	-0,110**
V	0,380**	0,224**	0,232**	0,869**	
Ø	-0,341**	-0,235**	-0,435**	-0,327**	
Alder 30-39		0,124**	0,079*		
Alder 40-49		0,090*	0,073*	-0,443**	-0,139**
Alder 50-59	-0,733**		0,143**	-0,825**	-0,134
Alder 59-69	-0,097**		0,140**	-0,772**	-0,174**
Alder 70+	-0,083*		0,157**	-0,715**	-0,198**
Indv. Vestlig	0,095**			0,236*	
Samboende		0,064*	0,63*	-0,127*	
Enke		0,033*			
Andelsbolig			-0,12**		
Lejer	0,044**	0,081**			
0,095**	0,123**	0,177**			
Ikke akassemedlem				0,274**	
Indkomstdecil 3		-0,145**		0,180*	
Indkomstdecil 4		-0,188**		0,341**	
Indkomstdecil 5		-0,240**		0,354**	
Indkomstdecil 6		-0,216**		0,373**	
Indkomstdecil 7		-0,196*		0,655**	
Indkomstdecil 8	0,154*			0,693**	
Indkomstdecil 9				0,649*	
Indkomstdecil 10			-0,269**	0,771**	
Reg. Sjælland	0,041*	0,056*	0,092**		0,056*
Reg. Syddanm.	0,049**		0,062**		-0,080**
Reg. Mjyll.	0,059**				
Reg. Njyll.	0,049*				-0,064*
Ufaglært			0,140*		
Lav tjenestm.		-0,111**	-0,149**	0,287**	
Høj tjenestm.		-0,115*	-0,169**	0,486**	
Landmand	0,174*		-0,252*	0,980**	
Selvstændig				0,652**	
Studerende	-0,103**	-0,165**	-0,191**		
Pensionist				0,195*	
Hjemmeg.					-0,310*
Arbejdsløs				0,282**	
Konstant		1,38**	0,173**	-0,570**	
N	5539	5539	5539	5539	5539
R2	0,306	0,11	0,199	0,293	0,036
R2 adj	0,299	0,101	0,192	0,286	0,027
F	46,4	13	26,28	43,62	3,96

Betydningen af dimensionerne i vælgernes reformpræferencer

Dimensionerne i vælgernes opbakning til reformer kan have betydning for flere forhold. Den teoretiske litteratur indeholder således en række grundlæggende resultater, der kan anvendes som analytisk skelet.

For det første spiller antallet af dimensioner en central rolle for den forventelige *stabilitet* i de politiske koalitioner bag reformpolitikken. Jo flere dimensioner, desto mindre politisk stabilitet. Det er et velkendt, grundlæggende resultat, at en stabil ligevægt kræver, enten at alle spørgsmål kan placeres i samme dimension – og dermed i en vis forstand kan reduceres til ét spørgsmål – eller at den samme vælger (eller det samme parti) er medianvælger i samtlige dimensioner. Er disse meget restriktive betingelser ikke opfyldt, kan enhver reformpakke i princippet besejres af en anden reformpakke. Der er tale om en såkaldt cyklisk majoritet.

For det andet spiller antallet af dimensioner en rolle for *chancen for at gennemføre en given reform*. Uden en cyklisk majoritet kan der i princippet findes en reformpakke, som ikke kan slås af en anden reformpakke. Elementerne i denne vindende pakke har derfor en stor sandsynlighed for også at blive gennemført, mens elementer uden for pakken har en meget lille sandsynlighed. Ved en cyklisk majoritet er der langt større ensartethed i reformernes chance for at blive gennemført. Forslag med beskedent opbakning kan blive gennemført som led i et forlig, mens forslag med stor opbakning kan holdes ude. Muligheden for, at allerede gennemførte reformer reverseres, er også til stede.

Det er vigtigt at understrege, at disse resultater strengt taget kun gælder, hvis vælgerne stemte direkte om reformpakkerne og ved hjælp af flertalsreglen. Det gælder endvidere, at enten findes en stabil ligevægt eller også er der en cyklisk majoritet. Det er imidlertid ikke på denne måde, at beslutninger om økonomisk politik bliver truffet. I Danmark træffes beslutningerne af et flertal i Folketinget, som består af partier. Partierne stemmer ikke nødvendigvis i overensstemmelse med deres vælgernes præferencer. Der er også en fordel for de regeringsbærende partier, som normalt har initiativretten til at fremlægge reformpakker og søge at danne koalitioner. Alligevel udgør vælgernes præferencer en afgørende binding på partierne – navnlig under antagelse af, at de ønsker at tiltrække flest mulige stemmer og opnå styrke til at danne regering. Derfor giver antallet af dimensioner i vælgernes politiske rum et vigtigt fingerpeg, selv om konklusionerne bliver mindre håndfaste og mere indikative end under opfyldelse af de strenge teoretiske antagelser bag denne type modeller.

Hvilke reformer har størst opbakning?

Undersøgelsen gør det også muligt at udpege de områder, hvor opbakningen til reformer er størst.

Af tabel 3 fremgår således de konkrete reformspørgsmål, hvor vælgerne er mest positivt stemt over for reformer. Det er opgjort ved, for det første at stikprøvens medianvælger er ”enig” eller ”meget enig” reforminitiativet og for det andet ved, at vælgerne gennemsnitligt er positivt stemt.

Generelt falder de mest populære reformer inden for fire hovedkategorier:

1. Større ledelsesansvar, valgfrihed og effektivitet samt konkurrenceudsættelse i den offentlige sektor
2. Lavere afgifter (bl.a. arveafgift og registreringsafgift på personbiler)
3. Deregulering på visse områder
4. Salg af statsligt ejede aktier

Der er som nævnt størst opbakning til reformer, som indebærer større effektivitet og valgfrihed i den offentlige sektor. Der er stærk opbakning til at øge ledelsesfriheden og undervisningen per lærer i folkeskolen. Det gælder også frit sygehusvalg og at lade pengene følge patienten. Medianvælgeren er også enig i behovet for, at det offentlige lader private konkurrere om at levere de bedste og billigste ydelser til borgerne.

Der er desuden støtte til at privatisere TV2 og SAS. Opbakningen er mere forbeholden, men dog overvejende positiv til at privatisere en række andre selskaber (jf. tabel 4).

Der er endvidere stærk støtte til en række reforminitiativer på skatteområdet. Det gælder afskaffelse af arveafgiften, lavere registreringsafgift på biler og lavere afgifter på energi.

Endelig udtrykker medianvælgeren støtte til helt at afskaffe lukkeloven og give adgang til helårsbeboelse i sommerhuse. Det er de to dereguleringsområder, hvor opbakningen er størst.

Tabel 3.

<i>Emne</i>	<i>Gennemsnitlig point</i>	<i>Medianvælger position</i>
Ledelsesfrihed i folkeskolen	1,2	1
Mere undervisning pr lærer i folkeskolen	1,1	1
Frit sygehusvalg og pengene skal følge patienten	1,0	1
Hurtigere afskedigelser af offentligt ansatte	0,8	1
Afskaffelse af arveafgift	0,8	1
Privatisering af TV2	0,6	1
Lavere registreringsafgift på biler	0,5	1
Privatisering af SAS	0,5	1
Afskaffelse af mediestøtten	0,5	1
Afskaffelse af lukkeloven	0,5	1
Lavere afgifter på benzin, dielsel og el	0,5	1
Sommerhuse til helårsbeboelse.	0,5	1
Private firmaer konkurrere om at levere billigste ydelser til borgerne	0,3	1

Anm: Svarene fordeler sig fra "meget uenige" svarende til -2 til "meget enig" svarende til 2. Gennemsnittet indeholder alle adspurgte, således at "ved ikke" og andre ikke holdningsprægede spørgsmål indgår med værdien 0. Det trækker gennemsnittene mod nul. Medianen er alene af vælgere, som tilkendegiver en holdning.

Kilde: Gallup

Af tabel 2 fremgår de reformspørgsmål, som medianvælgeren indtager en neutral holdning over for, men hvor vælgerne i gennemsnit bakker op om reformer. Også disse spørgsmål falder i høj grad inden for områderne valgfrihed og deregulering, lavere afgifter (samt selskabsskat) samt privatisering. Det kan dog ikke udelukkes, at den efterfølgende kraftige politiske kontrovers om salg af aktier i DONG har reduceret opbakningen ikke blot til frasalg af DONG-aktier, men også andre selskaber.

Tabel 4.

<i>Emne</i>	<i>Gennemsnitlig point</i>	<i>Medianvælger position</i>
Reduktion af afgift på fedt, sukker og alkohol	0,4	0
Færre, bedre uddannede universitetsstuderende	0,2	0
Privatisering af DONG	0,2	0
Lettere at etablere friskoler	0,1	0
Privatisering af DSB	0,1	0
Lovligt for udlændinge at købe danske sommerhuse	0,1	0
Nedsættelse af selskabsskatten	0,1	0
Dagpengesystem bør ikke administreres af fagforeninger	0,1	0
Privatisering af DR	0,1	0
Afskaffelse af sommerhusreglen for udlændinge	0,1	0

Kilde: Gallup

Som det fremgår af tabel 3, er medianvælgeren neutral, mens gennemsnitsvælgeren er negativ over for reformer, der indebærer afskaffelse af efterlønnen og indførelse af et kontanthjælpsloft. Det gælder ligeledes lettelse af topskatten og nedsættelse af rentefradragets skatteværdi, lavere erhvervsstøtte og skattereformer finansieret med offentlige besparelser. Flere af disse spørgsmål befandt sig i brændpunktet i den politiske uenighed frem til folketingsvalget, og derfor er den tvetydige opbakning på disse områder måske næppe så overraskende.

Endelig fremgår af tabel 4, at medianvælgeren er uenig i at indføre flad skat og at erstatte SU med statsgaranterede studielån.

Tabel 5.

<i>Emne</i>	<i>Gennemsnitlig point</i>	<i>Medianvælger position</i>
Nedsættelse af erhvervsstøtte	-0,1	0
Efterlønnen bør afskaffes	-0,2	0
Kontanthjælpsloft	-0,2	0
Nedsættelse af rentefradraget	-0,3	0
Nedsættelse af topskatten	-0,3	0

Kilde: Gallup

Tabel 6.

<i>Emne</i>	<i>Gennemsnitlig point</i>	<i>Medianvælger position</i>
Ens skattesats for alle	-0,2	-1
Erstat SU med statsgaranterede studielån	-0,6	-1
Dagpengeperioden forkortes fra 2 til 1 år	-0,6	-1

Kilde: Gallup

Tidligere udgivne CEPOS arbejdspapirer:

Arbejdspapir nr. 1: Udgiftsbehov og udgifter i kommunerne - Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, maj 2009.

Arbejdspapir nr. 2: Sammenhængen mellem kommuners udgifter til skoledrift og skolens undervisningsresultater – Geert Laier Christensen, august 2009.

Arbejdspapir nr. 3: Omkostningsniveauet i offentlig og privat produktion af sundhedsydelse – Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, september 2009.

Arbejdspapir nr. 4: Multikulturalisme og integration – Søren Hviid Pedersen, september 2009.

Arbejdspapir nr. 5: Perceived municipal cuts and the welfare coalition – Henrik Christoffersen, oktober 2009.

Arbejdspapir nr. 6: Budgetdisciplin i kommunerne – Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, november 2009.

Arbejdspapir nr. 7: Den fysiske tilstand af folkeskoler og privatskolers bygninger – Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, januar 2010

Arbejdspapir nr. 8: Kommunale skatteforhøjelser – Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, marts 2010.

Arbejdspapir nr. 9: Kommunernes udgifter til folkeskolen - Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, juni 2010

Arbejdspapir nr. 10: De økonomiske betingelser for kommunalt selvstyre i Danmark - Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, juni 2010.

Arbejdspapir nr. 11: Udgiftsniveauet i kommunerne - Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, september 2010.

Arbejdspapir nr. 12: Kommuner i nød - Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, marts 2011.

Arbejdspapir nr. 13: Kvalitet og pris i offentlige og private skoler - Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, maj 2011.

Arbejdspapir nr. 14: The welfare coalition and compulsory municipal outsourcing - Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, juni 2011.

Arbejdspapir nr. 16: Regional omfordeling outsourcing - Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, oktober 2011.

Arbejdspapir nr. 17: Revision og effektivitet i den statslige sektor - Henrik Christoffersen, marts 2012.

Arbejdsrapport nr. 18: Den kommunale overudligning - Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, marts 2012.

Arbejdsrapport nr. 19: Brugen af uddannelseskompetencer i den danske økonomi - Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, juli 2012.

Arbejdsrapport nr. 20: Når befolkningen får viden om grundskolernes kvalitet - Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, september 2012.

Arbejdsrapport nr. 21: De foreløbige erfaringer fra kommunernes skolelukninger - Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, april 2013.

Arbejdsrapport nr. 22: Velfærdsstat og arbejdsmoral – Casper Hunnerup Dahl, juni 2013

Arbejdsrapport nr. 23: Rettidig omhu – Kommunernes reaktioner på ændrede økonomiske vilkår – Frederik Birkvad, november 2013

Arbejdsrapport nr. 24: Finansiering og incitamenter i kommunerne – Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, januar 2014

Arbejdsrapport nr. 25: Når overudligningsreglen kommer i vejen – Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, juni 2014

Arbejdsrapport nr. 26: Lærerkompetencer og læring i folkeskolen – Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, juni 2014

Arbejdsrapport nr. 27: Kommunernes udgifter til folkeskole i 2008 og 2012 – Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, oktober 2014

Arbejdsrapport nr. 28: Decentralisering på skoleområdet – Folkeskolen som selvejende institution – Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, marts 2015

Arbejdsrapport nr. 29: Indførelse af ny finansierings-model og udvidet selvstyre i kommunerne – Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, september 2014

Arbejdsrapport nr. 30: Klassekammerateffekt og inklusion i folkeskolen, Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, marts 2015

Arbejdsrapport nr. 31: Skattepolitikken før og efter valget, Otto Brøns-Petersen, juni 2015

Arbejdsrapport nr. 32: Grundskolernes evne til at løfte deres elever fagligt, Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen, august 2015

Arbejdsrapporterne kan findes på www.cepos.dk

Center for Politiske Studier

CEPOS er en uafhængig tænketank, der fremmer et Danmark baseret på frihed, ansvar, privat initiativ og en begrænset statsmagt.

CEPOS er stiftet af fremtrædende danske erhvervsfolk, tænkere og kulturpersonligheder og indledte sit arbejde den 10. marts 2005.

CEPOS ønsker at bidrage til mere personlig og økonomisk frihed, retsstat og demokrati samt sunde borgerlige institutioner som familie, foreninger og kulturliv.

CEPOS vil omlægge og begrænse direkte og indirekte støtte fra det offentlige til befolkningen. Støtten skal komme de svage til gavn og afskaffes for personer, der kan klare sig selv.

CEPOS går ind for fri konkurrence og frie markeder, og er tilhænger af global frihandel og imod statsstøtte til erhvervslivet.

CEPOS udfører ikke opgaver på begæring af noget politisk parti, nogen myndighed, erhvervsvirksomhed, organisation eller privatperson.

CEPOS

CEPOS Forlaget – Landgreven 3, 3. sal – 1301 København K – www.cepos.dk